

Brukernes rangering av dyrevelferd i forhold til økonomi og bygningsrelaterte faktorer i mjølkeproduksjon hos ku.

CAMILLA KIELLAND¹, GEIR NÆSS³, LARS ERIK RUUD³ OG EGIL SIMENSEN¹

Norges veterinærhøgskole¹ Universitetet for miljø- og biovitenskap², Høgskolen i Nord-Trøndelag³

Introduksjon

Prosjektet ”Løsdrift for mjølkeproduksjon hos ku”, i kortversjon ”Kubygg” (www.kubygg.no), har som hovedformål å finne fram til optimale planløsninger, material- og konstruksjonsvalg for løsdriftfjøs til mjølkeproduksjon hos ku som skal øke dyrevelferden, som inkluderer helse, og som samtidig er forenelig med lave byggekostnader. Hovedtyngden vil bli å se på forskjellige planløsninger, materialvalg og deres effekt på dyrevelferd. Årsaken til ulik dyrevelferd i forskjellige fjøs kan også være relatert til brukeren selv, det vil si hvordan han/hun bruker systemene og forholder seg overfor dyra. Brukerens valg av bygningsløsninger og bruken av disse kan være påvirket av utdanning, tilgang på forskjellig informasjon, holdninger til dyrevelferd og grad av økonomisk fokusering. Deler av prosjektet vil som et første forsøk prøve å koble helsedata opp mot brukernes rangering av velferd i forhold til økonomiske betingelser i besetningen. Denne artikkelen omhandler foreløpige resultater fra en spørreundersøkelse hvor det blant annet ble stilt spørsmål om disse faktorene. Svarene vil bli analysert på et senere tidspunkt og sammenholdt med data fra Kukontrollen for å se om det er noen sammenheng mellom utdanning/holdning og produksjons- og helserelevante faktorer.

Materiale og metoder

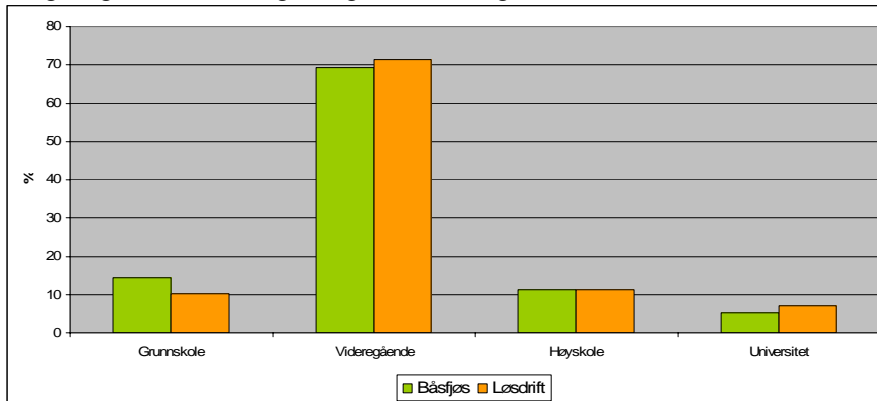
Det ble sendt ut et spørreskjema til 2400 produsenter som grunnlag for velge ut prosjektbesetninger. Av disse 2400 besetningene var det kjent at 1600 var produsenter med løsdrift. I tillegg ble 800 produsenter som hadde de største kvotene valgt ut, men hvor det ikke forelå informasjon om fjøstype. 1343 av de 2400 svarte etter en påminnelse. På spørsmålet om fjøstype svarte 1036 at de hadde løsdriftsfjøs og 287 at de hadde båsfjøs. Svar fra 1339 (4 manglet produsentnummer) ble brukt i disse analysene.

I spørreskjemaet inngikk blant annet spørsmål om driftssystem, byggeår, bygningsløsninger, mjølkingsystem (og om besetningseieren eventuelt var villig til å delta i prosjektet). I tillegg ble det spurt om utdanningsnivå, hvor viktig de

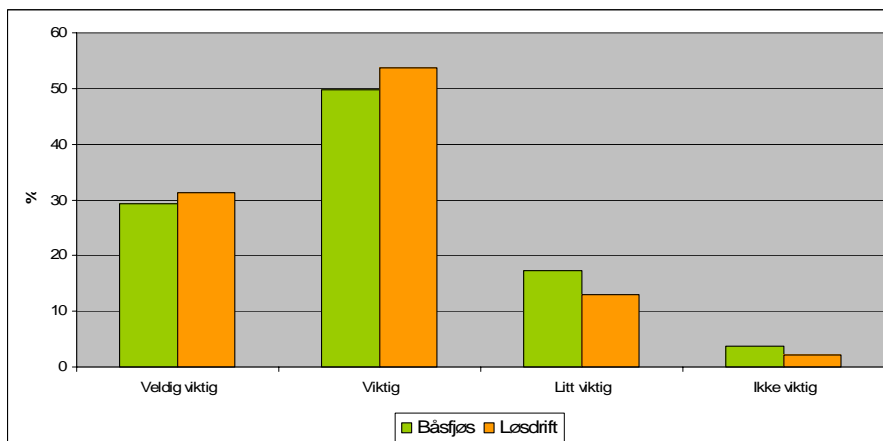
syntes det var å utvide sin kompetanse som gårdbruker og om hvordan de rangerte følgende temaer som mest viktig til minst viktig i forhold til sin besetning: Produksjon, dyrevelferd, helse, økonomi og bygningsløsninger.

Resultater

Utdanningsnivået hos brukerne som svarte er vist i Figur 1. Pearson χ^2 ble brukt for å teste om det var noen forskjell mellom utdanningsnivå i fjøsdrift eller båsfjøs, det ble ikke funnet noen significant forskjell ($P=0,17$). Figur 2 viser hvordan brukeren rangerte viktigheten av å øke sin kompetanse som gårdbruker. Rangeringen var fra veldig viktig til ikke viktig.

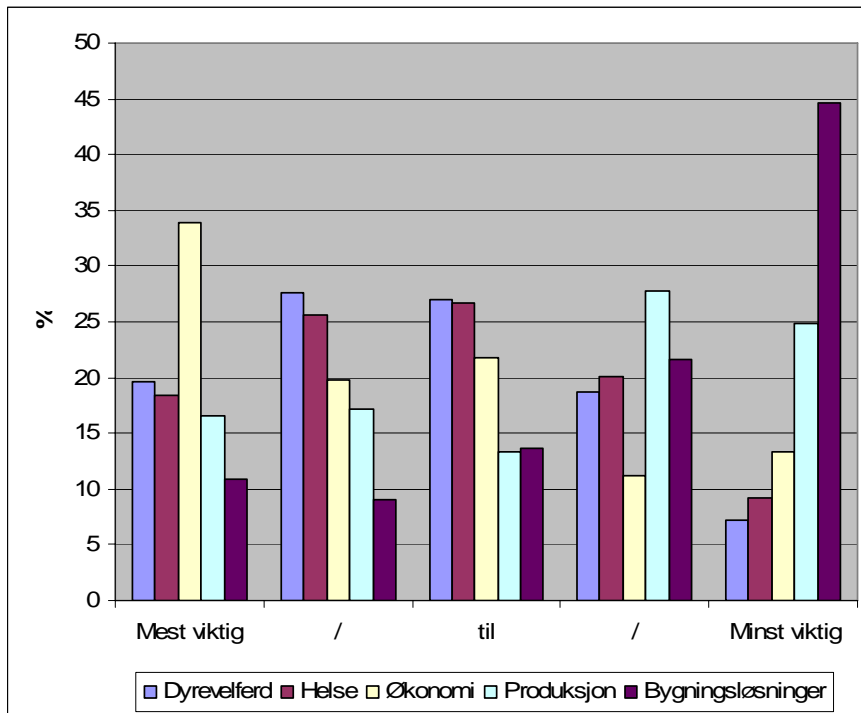

Figur 1. Fordelingen av utdanningsnivå hos brukerne.

Figur 2. Rangering av brukernes vektlegging av å utvikle fagkompetansen

Måten spørsmålet om rangering av de fem forskjellige temaene var ikke formulert spesifikt nok, noe som førte til at mange brukere unnlot å svare eller førte inn alle temaene som mest viktig (rangering 1). Disse ble ekskludert. Figur 3 er basert på de 812 brukerne som graderte temaene fra en til fem i forhold til hverandre, der en var rangert som mest viktig og fem som minst viktig. 19,6% rangerte dyrevelferd som mest viktig og 33,9% rangerte økonomi som mest viktig. De resterende resultatene går fram av Figur 3.

Figur 3. Fordeling av brukernes rangering av de fem temaene fra mest viktig til minst viktig

Av de 1343 som svarte totalt var det 19,8% som rangerte dyrevelferd som mest viktig og 34,3% som rangerte økonomi som mest viktig. Disse tallene avviker lite fra resultatene vist i Figur 3.

Det siste spørsmålet i spørreskjemaet var et åpent spørsmål hvor gårdbrukerne kunne beskrive hva som fungerte best og hva som ikke fungerte i deres besetning. Her svarte 6,5 % at dyrevelferden var det som fungerte best i besetningen noe som

kan virke lavt men ikke nødvendigvis med tanke på at spørsmålet var helt åpent og uten føringer.

Diskusjon

Fordelingen av utdanningsnivået blant brukerne i denne undersøkelsen er forenelige med det som Statistisk sentralbyrå ved T. Løve beskrev i 2003. Løve fant også at 70% av alle gårdbrukere i Norge, uansett gårdsbruk type, har høyskoleutdanning. Det ble ikke bekreftet i denne undersøkelsen om høyere utdanning har innvirkning på om brukeren hadde løsdrift eller ikke. Disse tidlige resultatene kan ha blitt forstyrret av alder på de som svarte på denne undersøkelsen.

Løve rapporterte at eldre gårdbrukere har lavere utdanning enn yngre gårdbrukere. Eldre gårdbrukere jobbet også mer fulltid på bruket enn yngre gårdbrukere, noe som kan ha sammenheng med utdanningsnivået.

I andre spørreunde vil data om alder og bakgrunn bli tatt med, noe som kan gi mer informasjon om forholdet mellom valg som blir tatt angående bygningsløsninger, og helse i relasjon til dyrevelferd.

Ved rangering av de forskjellige temaene var det ikke overraskende at økonomi ble rangert som mest viktig for de fleste av brukerne. Løve bekrefter dette og viser også til at de som driver med melkeproduksjon er de som investerer mest tid i jobben sin i forhold til andre typer gårdsbruk.

Referanser

Løve, T., 2003, Lange arbeidsdager for gårdbrukeren, Levevilkår i Landbruket, Økonomiske analyser6, Statistisk sentralbyrå.